

Betreffende: Maatwerkafspraken Tata steel Nederland / Gezondheid omwonenden

Wijk aan Zee, 15 september 2026

Geacht Kamerlid,

Naar verwachting zal het kabinet u in binnenkort vragen om in te stemmen met de Maatwerkafspraken (MWA) die het onderhandelde met Tata Steel. **Wij vragen u geen definitieve politieke noch budgettaire steun te geven aan deze MWA zolang daarin geen concrete, meetbare en juridisch afdwingbare gezondheidswinst is vastgelegd.**

U bent niet verantwoordelijk voor de onderhandelingen, maar wel voor de voorwaarden waaronder miljarden publiek geld beschikbaar worden gesteld. En U ziet toe op de uitvoering van uw eigen Kameruitspraak. **De Tweede Kamer heeft het kabinet in 2024 met brede steun (108 stemmen) opgedragen de adviezen van de Expertgroep Gezondheid IJmond (Expertgroep) als harde voorwaarde over te nemen in de onderhandelingen.** Niet om deze adviezen slechts “mee te nemen”.

Uit de stukken die tot nu toe beschikbaar zijn, kunnen wij niet vaststellen dat deze Kameropdracht is uitgevoerd. Dat is zwaarwegend. Het gaat om twee miljard euro publiek geld, **terwijl een volledige rapportage van de milieu- en gezondheidseffecten (MER) van de plannen van Tata Steel en een goedkeuring door de Commissie mer nog ontbreken.** De Tweede Kamer heeft met een grote meerderheid (101 stemmen) in april 2026 het kabinet laten weten dat er op zijn minst een complete MER nodig is opdat van een verantwoorde besteding van de steun – in lijn met de bescherming van de gezondheid – sprake kan zijn.

Wat er nu op tafel ligt, sluit geenszins aan bij uw eerdere besluiten. Volgens onze vergelijking lopen **slechts drie van de 21 voorgestelde uitstootplafonds in de pas bij het advies van de Expertgroep (zie Bijlage 1).** Voor 18 plafonds geldt dat niet. Voor 18 stoffen of emissiebronnen wordt meer en soms vele malen meer uitstoot toegestaan dan de Expertgroep verantwoord en technisch haalbaar acht.

Concrete meetbare en afdwingbare gezondheidsdoelen hebben wij niet kunnen vinden in de raamovereenkomst of andere documenten. Cruciale afspraken over meten, over monitoring en bijstelling– de Expertgroep schreef daar een zeer bruikbaar derde rapport over - zijn ons eveneens onbekend. De onderhandelaars meldden eerder dat deze zouden worden doorgeschoven naar de MWA.

Zonder meetbare en afdwingbare gezondheidsdoelen en met zeer ruime uitstootplafonds is de omvang van de gezondheidswinst onzeker en het tempo een gebed zonder einde.

Zolang Tata Steel binnen deze ruimere plafonds blijft, zijn namelijk de mogelijkheden om bij te sturen of handhavend op te treden zeer beperkt. De afdrank zal bitter zijn: publieke steun zal dan niet aantoonbaar leiden tot de gezondheidsbescherming die de Kamer als harde voorwaarde had gesteld.

Een winstwaarschuwing is op zijn plaats: **de mogelijke snelle sluiting van beide cokesfabrieken** waarover het kabinet en het bedrijf naar verluidt onderhandelen **is belangrijk maar geen apotheose**. Ja, de sluiting van de lekkende fabrieken levert per onmiddellijk gezondheidswinst op; ze stoten namelijk veel Zeer Zorgwekkende Stoffen uit waaronder diverse kankerverwekkers. **Maar er moet veel meer gebeuren. De sluiting van de cokesfabrieken heeft bijvoorbeeld weinig invloed op Tata's uitstoot van stikstofdioxide en fijnstof PM2,5.** Dit zijn nu **juist twee emissies naar de lucht die het RIVM (2023) expliciet benoemt als de belangrijkste risicofactoren voor de gezondheid in de IJmond.**

En ook een waarschuwing met betrekking tot de **600 miljoen euro** (van de twee miljard staatssteun) **die het kabinet heeft gereserveerd voor gezondheid**. Daarmee is met Tata Steel overeengekomen dat er **overkappingen en windschermen** worden gebouwd. Het RIVM (2025/ werkgroep GER) berekende evenwel dat de **gezondheidswinst van deze maatregel beperkt** is. Een halfbakken keuze? Het laat in ieder geval zien dat de emissieplafonds van de Expertgroep het vertrekpunt moeten zijn bij keuzes die maximale gezondheidswinst moeten opleveren.

U staat voor een lastige taak. Omdat er geen volledige en goedgekeurde MER ligt, heeft U geen zicht op de gevolgen voor gezondheid en milieu van de mega-operatie op het Tata-terrein. De uitspraken van het Openbaar Ministerie, van de rechter in het kort geding van Gezondheid op 1 tegen de staat, maar ook de bevindingen van de toezichthouder en het feit dat Tata Steel in de publieke opinie synoniem is met vervuiling bevestigen dat de afspraken over deze staatssteun zeer degelijk en gegarandeerd moeten zijn.

Wij als omwonenden zullen de beoogde afspraken met het bedrijf niet op intenties, aannames en lange termijn beloftes beoordelen. Voor ons tellen slechts concrete en afdwingbare resultaten voor onze gezondheid en leefomgeving. Is onze lucht in 2030 schoner? Is er minder lawaai? En is onze leefomgeving gezonder?

Wat betekent dit concreet voor de MWA? Die zijn voor ons – en wij nemen aan ook voor u als volksvertegenwoordigers met budgetrecht - alleen verantwoord als:

- vooraf duidelijk is **welke gezondheidswinst wordt bereikt, binnen welke termijnen dit gebeurt en hoe dit onafhankelijk wordt gemeten.**
- de afspraken **concrete tussendoelen, openbare rapportage, mogelijkheden tot tijdige bijsturing en afdwingbare gevolgen bevatten bij het niet behalen van resultaten.**
- **de adviezen van de Expertgroep** (zoals uitstootplafonds, meer en anders meten, geluidreductie, een aanpassingsfonds) **herkenbaar en controleerbaar zijn verwerkt in de afspraken.**
- **de afspraken niet leiden tot extra milieuruimte voor Tata Steel.**

Wij vragen daarnaast aan U:

Zet U in voor het aanblijven van de Expertgroep tot en met de afronding van Heracless .

De groep - onder leiding van prof dr Marcel Levi - onderhoudt contact met alle stakeholders en produceerde onderbouwde en bruikbare adviezen. Dat is zeer waardevol in een complex dossier waarin ook voor het beoordelen van feiten veel kennis noodzakelijk is.

Tot slot:

Wij zijn niet blind voor het dilemma. Het kabinet beschouwt een staalfabriek in Nederland als onmisbaar en het wil zo snel mogelijk forse CO2 reductie bij de grootste uitstoter van Nederland. Als omwonenden zijn wij ook gebaat bij een snelle afronding van het onderhandelingsproces en de verduurzaming van Tata Steel. **Maar moet dit- letterlijk - tegen elke prijs? Is het redelijk om een afspraak te ondertekenen waarbij de rechten (subsidie) duidelijk zijn maar de plichten die er tegenover staan, vaag blijven?**

Wij zijn niet uit op de sluiting van Tata Steel; dat is niet ons doel. Maar de waarheid is: wij hebben een buurman waaraan je astma, COPD, kanker, een hartaanval voor je veertigste, vroeggeboortes en nog veel meer ellende kunt overhouden. **Het kabinet wil een staalfabriek; wij willen een eerlijke kans op gezondheid in de IJmond, voor onszelf en voor toekomstige generaties.** In het bedrijf hebben omwonenden niet veel vertrouwen meer. **Omwonenden rekenen op de volksvertegenwoordiging:** laat die asjeblieft zorgen dat we effectief beschermd gaan worden tegen de ziekmakende uitstoot van onze buurman.

Dit is hét moment om de belangen in gelijke mate recht te doen- door MWA waarin niet alleen de subsidie voor Tata geborgd is maar ook de gezondheid van de burens van Tata Steel. Deze rechtvaardige uitruil moet een onweerlegbare positie krijgen in het uiteindelijke document, zoals uw Kamer in 2024 ook vroeg.

Wij wensen U veel wijsheid in het bepalen van uw uiteindelijke standpunt. Onderaan deze brief delen wij nog een aantal van onze observaties met betrekking tot het Tata-dossier en ook bronnen waarop wij ons beroepen. En werpt U vooral een blik in de bijlage. Daarin hebben wij de geadviseerde uitstootplafonds (Expertgroep) met de voorgenomen plafonds (JLOI/KGG) vergeleken.

Met vriendelijke groet,

Vera van Waardenburg, Dorpsraad Wijk aan Zee

Ziggy Klazes, Frisse Wind.nu

=====

Een aantal observaties met betrekking tot het Tata-dossier onzerzijds:

- **Nederlandse milieu-eisen buitensporig?** Tata Steel is een Nederlands bedrijf dat in Nederland opereert en zich net als andere bedrijven hier aan de Nederlandse wet moet houden. De Indiase aandeelhouder vond en vindt de Nederlandse milieu-eisen buiten alle proporties. Maar vrijwel alle geïntegreerde staalfabrieken (en grote elektrische staalfabrieken) in de EU moeten voldoen aan strenge Europese luchtkwaliteitseisen. Zij vallen namelijk onder de herziene Industrial and Livestock Rearing Emissions Directive (IED 2.0), die grote industriële installaties verplicht om emissies naar lucht, water en bodem te beperken met de Best Available Techniques (BAT). Daarin staan grenswaarden voor onder meer fijnstof, NOx, SO2, zware metalen, VOS, dioxinen en furanen.
- **Vergelijking met Taranto en Duinkerken.** In Taranto en Duinkerken staan de staalbedrijven net als in IJmuiden vlakbij een bewoonde omgeving. Daarom hebben de lokale toezichthouders naast de Europese luchtkwaliteitseisen nog enkele extra eisen opgelegd. Deze scherpere eisen zijn zeer vergelijkbaar met de extra eisen die de Omgevingsdienst Tata Steel oplegde. In Taranto is de rechter nog een stap verder gegaan. Daar heeft het Hof van Beroep zeer recent (augustus 2026) de sluiting van de laatste hoogoven gelast zolang de luchtkwaliteit vlakbij de fabriek (immissie dus) niet aan de Europese norm voldoet. Bezwaren van het bedrijf die ook op andere bronnen wees, werden in de beroepsprocedure afgewezen.
- **Nederlandse ‘afwijking’: de minimalisatie- en reductieplicht.** Waarin Nederland wel afwijkt van andere Europese landen is de minimalisatie- en reductieplicht voor Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS). Die is er gekomen omdat Nederland een heel beperkt grondgebied heeft en verhoudingsgewijs zeer veel chemische en petrochemische industrie. Als al deze bedrijven zich puur aan de minimale Europese normen zouden houden, zou de *totale optelsom* (cumulatie) van de uitstoot in de Nederlandse lucht, bodem en het oppervlaktewater alsnog veel te hoog zijn voor ons kleine oppervlak. Daarom heeft de Nederlandse overheid een zogeheten 'nationale kop' op het beleid gezet: zij verplicht bedrijven om actief te zoeken naar een manier om giftige, kankerverwekkende en persistente uitstoot te voorkomen. De praktijk is dat veel bedrijven – Tata ook – daar onderuit (proberen te) komen door te stellen dat maatregelen te duur zijn. De Onderzoeksraad voor de Veiligheid stelde vast dat het ‘kosteneffectiviteitsargument’ functioneert als een onwenselijk ‘geitenpaadje’.
- **Recent gezondheidsonderzoek (Nivel, 2026) bevestigt opnieuw: IJmond ongezond.** Recent onderzoek van het Nivel op basis van 40.000 patiëntdossiers uit 2024 toont dat IJmonders een groter risico lopen op een aantal ernstige gezondheidsklachten en chronische aandoeningen. Denk aan: longaandoeningen, hart- en vaatziekten en maag- en darmklachten. Ook wordt er meer pijnstilling en longkankermedicatie voorgeschreven. Dichter bij Tata Steel (binnen 2 km) komen COPD en bronchiëctasieën (longschade door chronische ontstekingen) vaker voor dan iets verder weg.
- **Niet toekomstbestendig.** De uitstootplafonds in de JLOI lijken gekozen op haalbaarheid voor Tata Steel. Vermoedelijk door het bedrijf zelf aangegeven. Er spreekt weinig ambitie uit wat er nu ligt. Het is ook te weinig om het bedrijf toekomstbestendig te maken voor de jaren na 2030.

De milieu-eisen zullen verscherpen (zie de EU luchtkwaliteitsnormen en de WHO-normen); de wetenschappelijke kennis over schadelijkheid neemt toe en Tata Steel zal onder een vergrootglas blijven liggen.

- **Verborgen gebreken.** We horen in onze omgeving dat er nogal wat achterstallig onderhoud is op het Tata-terrein; de ODNZKG bevestigt dit. Nu de indicatieve metingen van de nieuwe, eigen meetdienst van de ODNZKG toenemen zullen de komende jaren vermoedelijk meer tekortkomingen bij installaties aan het licht komen. Tata meet ondertussen zelf ook meer. Daaruit bleek recent dat er – mogelijk al tien jaar - een te hoge uitstoot van chroom 6 was in de Direct Sheet Plant. Rode seinen zijn er genoeg. Er zijn nog steeds circa 1.700 incidenten per jaar. Dat zijn storingen, lekkages of afwijkingen in de procesgang. Klachten van omwonenden over stank, stof, lawaai zijn onverminderd talrijk (circa 2.000 per jaar). En dan is er nog ‘het gat’ dat het RIVM in 2023 constateerde toen het de eigen metingen en berekeningen naast die van Tata Steel legde. Tata Steel bleek veel meer uit te stoten dan bekend was.
- **Toename uitstoot met DRI en EAF.** De nieuwe productiemethoden zullen mogelijk leiden tot toename van bepaalde schadelijke uitstoot: ultrafijnstof, dioxine, veertig procent meer staalslak en meer geluid. Dit meldt de Expertgroep op basis van ervaringen elders; Tata Steel heeft nog geen prognoses van uitstoot geleverd.
- **Import van cokes.** Tata Steel is in IJmuiden reeds begonnen met import van kant en klare cokes. Import van cokes is een van de scenario’s waarmee het bedrijf de sluiting van de cokesfabrieken kan opvangen. Kant en klare cokes zijn bros. Overslag, opslag en transport leveren gruis (grofstof en fijnstof) op. Diffuse uitstoot (alle uitstoot die niet via de schoorsteen gaat) is zeer belastend voor de gezondheid, geeft de Expertgroep aan.
- **Maximum Toelaatbare Risico.** Tata Steel wijst zelf in discussies over uitstoot steevast naar het Maximum Toelaatbare Risico (dat wat op een locatie neerdaalt) en zijn (beperkte) aandeel daarin. Schiphol, scheepsverkeer, het Ruhrgebied, het wegverkeer, houtstook en nog meer dragen namelijk ook bij. Tata doet alsof het bedrijf recht heeft op een vast aandeel in het MTR. Praten over een percentage van het MTR gaat voorbij aan het feit dat 1. Tata Steel de grootste uitstoter van Nederland is. 2. Veel wegverkeer en scheepvaart in de IJmond voor Tata Steel is. 3. Tata Steel een (1) enkele bron is (het wegverkeer bestaat uit honderdduizenden bronnen en het vliegverkeer uit honderden). 4. Tata Steel veruit de grootste lokale uitstoter is. 5. Als de emmer vol is (de lucht is te vervuild door zogeheten ‘achtergrondvervuiling’), hij vol is. Dan past de grootste uitstoter van Nederland er misschien niet meer bij.
- **Schade voor de BV Nederland.** Voor het bedrijf levert investeren in gezondheid niet automatisch een financieel voordeel op; voor de staat wel. De gezondheidsschade door de uitstoot van Tata Steel kost de Nederlandse samenleving namelijk 350 miljoen euro per jaar, berekende CE Delft. Milieuschade en schade aan gebouwen door Tata’s emissies komen daar nog bij.
- **Zonder druk geen beweging.** Tata Steel is altijd uit op zoveel mogelijk ruimte voor te normeren (schadelijke) uitstoot. Als dit niet lukt, stuurt het bedrijf aan op meer onderzoek (tijdwinst!) of desnoods een convenant of maatwerk. Want het wil maximale flexibiliteit. Het bedrijf komt alleen in beweging pro gezondheid als het daartoe gedwongen wordt is de ervaring die omwonenden de afgelopen decennia opdeden.

Cruciale maatregelen – denk aan verbeteringen bij de cokesfabrieken, bij de slakverwerking en de pelletfabriek – kwamen er slechts na grote druk van buiten. Tegenwoordig zijn dat dwangsommen. In het verleden gaf imago schade of de dreiging van een gang naar de rechter wel eens de doorslag.

- **Bedrijfscultuur bij Tata Steel.** Zowel in de Nederlandse als Europese wet heeft Tata als grote vervuiler een zorgplicht. Dat wil zeggen dat het schade aan mens en milieu actief moet voorkomen, beperken of ongedaan maken. De regels zijn onlangs aangescherpt. Dat Tata Steel een wettelijke en morele plicht heeft, horen wij bijna nooit vanaf het bedrijfsterrein. Mensen stellen steeds hogere kwaliteitseisen aan hun leefomgeving. Dát is het probleem vinden velen bij Tata Steel. ‘Wij doen al zoveel.’ Gezondheidseisen zijn een rem op de winstgevendheid en dus slecht voor het bedrijf, is een geluid dat je ook veel hoort. Men ziet gezondheidseisen niet als kans om van het bedrijf een kampioen te maken die nieuwe oplossingen vermarkt in een sector die als een van de vervuilendste ter wereld geldt.
- **Strafproces is juridisch alarmlicht.** Het OM maakte in juli 2026 bekend het bedrijf van meerdere strafbare feiten te verdenken. Daaronder het opzettelijk en wederrechtelijk in de lucht brengen van schadelijke stoffen, het schenden van zijn zorgplicht (onder meer door onvoldoende onderhoud uit te voeren), het handelen zonder vergunning en het niet melden van een aantal incidenten.
- **Rechterlijke uitspraak wijst op noodzaak stevige afspraken pro gezondheid.** In een recent kort geding (Gezondheid op 1-Staat, juli 2026) stelde de rechter in zijn uitspraak onder meer: ‘De keuze voor uitstootdoelstellingen in plaats van gezondheidsdoelstellingen heeft wel tot gevolg dat een goed, onafhankelijk systeem voor de monitoring van de uitstoot van eminent belang zal zijn. (...) Om vervolgens vast te kunnen stellen dat de werkelijke uitstootvermindering ook werkelijk tot gezondheidsverbetering leidt, zal gezondheidsonderzoek bij de maatwerkafpraak moeten worden betrokken en zo nodig tot bijsturing van de doelen moeten leiden’.
- **Overheid is mede schuldig.** Dat gezondheid nooit een rol speelde in de besluitvorming binnen het bedrijf is mede omdat de uitstoot van ziekmakende stoffen – mits binnen de ruime uitstootnorm - gratis is voor Tata Steel. En nog steeds. Ook op de import van kolen zit geen heffing. In het optreden van de overheid tegenover een bedrijf met schadelijke uitstoot is van de overheidstaak (komen tot een gezonde leefomgeving) doorgaans niets te merken, stelde de Onderzoeksraad voor de Veiligheid (OVV/2023) vast. De OVV analyseerde onder meer de casus Tata Steel. De overheid biedt onvoldoende tegengewicht, concludeerde de raad. In de vergunningverlening staan de economische haalbaarheid voor het bedrijf, meetbare processen en procedures steeds centraal; niet de bescherming van de leefomgeving (zoals de wet stipuleert). Andere hinderpalen: de complexe milieuwet en beperkte capaciteit en kennis.

Bronnen:**Motie Thijssen cs 2024:**

<https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/moties/detail?id=2024Z09190&did=2024D21689>

Motie Kostic cs 2026:

<https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/moties/detail?id=2026Z07226&did=2026D16275>

Raamovereenkomst (JLOI) met onder meer voorgenomen uitstootmaxima:

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/2025/09/29/joint-letter-of-intent-tata-steel-1>

Adviezen Expertgroep:

Gezondheid Geborgd (eerste advies)- <https://open.overheid.nl/documenten/dpc-e7575070cdb7d501d3e92f097d30be86d8d6b8c5/pdf>

Gezond Groen Staal in de IJmond (tweede advies) - <https://open.overheid.nl/documenten/dpc-dc0945932b47d0167feca39dd3f19ba1376f7dc8/pdf>

Gezondheidsgerichte monitoring als randvoorwaarde voor effectieve Maatwerkafspraken Tata Steel Nederland (derde advies)
https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2026Z15292&did=2026D34351

Procesmatige adviezen en uitstootmaxima van de Expertgroep staan in het AMVI-advies:
<https://open.overheid.nl/documenten/bcc3dcce-55ec-47de-98e9-c90e9cb58f2a/file>

Zie bijlage 3; p 37 t/m 47 Zie ook p 9: overzicht van diverse begrote emissies na transitie verstrekt door minKGG

Best Beschikbare Technieken (BAT) voor de staalindustrie: <https://eipie.eu/the-sevilla-process/brefs/iron-and-steel-is-bref/>

Openbaar Ministerie: <https://www.om.nl/actueel/nieuws/2026/07/08/om-dagvaardt-tata-steel>

Vonnis kort geding Gezondheid op ! versus de Staat:

<https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RBDHA:2026:20559>

RIVM onderzoeken: <https://www.rivm.nl/tata-steel/overzicht-rapporten-gezondheid-in-ijmond>

Nivel: <https://www.nivel.nl/nl/publicatie/gezondheidsrisicos-de-regio-ijmond-een-gebiedsvergelijking-op-basis-van-gegevens>

OVV: <https://onderzoeksraad.nl/onderzoek/industrie-en-omwonenden/>

Urgenda: <https://urgenda.nl/themas/produceren/tata-factsheet/>

CE Delft: https://ce.nl/wp-content/uploads/2024/07/CE_Delft_230430_Analyse_toekomstplannen_Tata_Steel_Def.pdf

(berekening op p 35)

Taranto: <https://gmk.center/en/news/the-court-has-upheld-the-decision-to-shut-down-the-blast-furnaces-at-the-acciaierie-d-italia-steelworks/amp/>

<https://metrotoday.it/ex-ilva-i-giudici-confermano-lo-stop-la-salute-prima-dellimpresa/>

<https://www.ilsole24ore.com/art/ex-ilva-tribunale-milano-ordina-stop-area-caldo-taranto-rischi-la-salute-AloJWwdB>

Luchtkwaliteitsnormen: <https://iplo.nl/nieuws/2026/strengere-europese-eisen-luchtkwaliteit-vanaf-2030/>

<https://ecer.minbuza.nl/-/strengere-luchtkwaliteitsnormen-voor-de-gehele-eu>

Omgevingsdienst dashboard Tata Steel: <https://odnzkg.nl/aandachtsdossiers/toezicht-op-tata-steel/dashboard/>

<https://odnzkg.nl/acties-tata/>

Toezicht op Tata Steel - Informatievoorziening (per kwartaal): https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Gezonde_leefomgeving_Milieu/Projecten/Tata_Steel/Informatie_bedrijf_ven_onder_provinciaal_bevoegd_gezag